

ІСТОРІЯ

УДК 94:061.2:272(438)”1867/1923”

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-3-1>

Микола ПРИХОДЬКО,
orcid.org/0000-0002-7428-8540

кандидат історичних наук,

докторант кафедри всесвітньої історії та археології

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна) prihod@ukr.net

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЕТНОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ (90-ті РОКИ 19 ст.)

Интерес до традиційної культури народу, особливо сільського сегменту, у Польщі посилювався в другій половині XIX ст. Досить згадати етнографів, істориків краю: Лукаша Голембівського, Вацлава Залеського, Кажімежа Вуйціцького, Оскара Кольберга. Першим етнографічним закладом на польських землях була створена у 1873 році в Кракові Академія майстерності, а в її складі Антропологічна комісія. Створювались профільні часописи – «Народна Антропология» (з 1877 р.) та «Вісла» (з 1887 р.), проте не існувало товариства, яке б об'єднувало людей, зацікавлених у науковому осмисленні етнографічної проблематики.

З'ясовано, що ініціатором заснування етнографічного (людознавчого) товариства у Львові був шкільний інспектор Северин Удзела (в 1891 р.). Це стало можливим лише після кількох невдалих спроб групи людей під головуванням Антонія Калини – славіста, професора Університету Яна Казимира, майбутнього голови Товариства.

Так, «Мета Товариства, – писав у 1895 р. його перший президент Антоній Калина, – вміло досліджувати польський, український і сусідні народи, поширювати зібрані відомості про них через власний друкований орган, характеризуючи, описуючи народ- і, врешті, заснування бібліотеки та музею, до яких буде включено все, що стоїть за життя народу або служить для пізнання його особливостей».

Таким чином на зорі свого існування Етнографічне товариство у Львові, коли ще не було етнографічних музеїв, кафедр етнографії та етнології, а також народних університетів приваблювало тих, кому були близькі питання традиційної культури.

Висвітлено, що друкованим органом Товариства було періодичне видання «Люд», яке виходило з 1895 року. З 1896 р. виходив як цоквартальник. У 1904 р. редакторами журналу стали Кароль Потканський і Северин Удзела, а редакцію було перенесено до Кракова. У 1906 р. головним редактором став Юзеф Калленбах, і редакцію журналу знову перенесли до Львова. У 1907 р. головним редактором був Вільгельм Брухнальський, а в 1908–1909 рр. – Шимон Матусяк. У 1910 році Адам Фішер став редактором і обіймав цю посаду до 1939 року. Завдяки його діяльності з 1912 р. журнал виходив як щорічник.

Ключові слова: етнографія, громадські організації, Австро-Угорщина, Галичина, Антоній Калина.

Mykola PRYHODKO,
orcid.org/0000-0002-7428-8540

Candidate of Historical Sciences,

Doctoral Student at the Department of World History and Archeology

National Pedagogical Dragomanov University

(Kyiv, Ukraine) prihod@ukr.net

PRACTICAL ASPECTS OF THE ACTIVITIES OF THE ETHNOGRAPHIC SOCIETY IN LVIV (NINETIES OF THE 19th CENTURY)

Interest in the traditional culture of the people, especially the rural segment, in Poland especially intensified in the second half of the 19th century. It is enough to mention the ethnographers and historians of the region, such as: Lukasz Golembiowski, Vaclav Zaleski, Kazimierz Vujcicki, Oskar Kolberg. The first ethnographic institution on Polish lands was established in 1873 in Kraków, the Academy of Craftsmanship, and it included the Anthropological Commission. Profile magazines were created – "Narodna Anthropologie" (from 1877) and "Wisla" (from 1887), but there was no society that would unite people interested in the scientific understanding of ethnographic problems.

It was found that the initiator of the foundation of the ethnographic (anthropology) society in Lviv was the school inspector Severyn Udzela (in 1891). This became possible only after several unsuccessful attempts by a group of people headed by Antony Kalina, a Slavist, professor at Jan Kazimierz University, the future chairman of the Society.

Thus, "The purpose of the Society," wrote its first president Antony Kalyna in 1895, "is to skillfully research the Polish, Ukrainian and neighboring peoples, to spread the collected information about them through its own printed organ, characterizing and describing the people." – and, finally, the establishment of a library and a museum, which will include everything that relates to the life of the people or serves to learn about its characteristics"

Thus, at the dawn of its existence, the Ethnographic Society in Lviv, when there were no ethnographic museums, departments of ethnography and ethnology, as well as national universities, it attracted those who were close to issues of traditional culture.

It is highlighted that the publishing body of the Society was the periodical "Lud", which was published since 1895. Since 1896, it has been published as a quarterly. In 1904, Karol Potkanskyi and Severyn Udzela became editors of the magazine, and the editorial office was moved to Krakow. In 1906, Joseph Kallenbach became the editor-in-chief, and the editorial office of the magazine was again moved to Lviv. In 1907, the chief editor was Vilhelm Bruchnalskyi, and in 1908–1909 – Shymon Matusiak. In 1910, Adam Fisher became editor and held that position until 1939. Thanks to his activity, the magazine was published as an annual since 1912.

Key words: ethnography, public organizations, Austria-Hungary, Galicia, Antony Kalina.

Аналіз останніх досліджень. Зигмунт Клодницький в своїй праці від 1995 р. «100 років Польського етнографічного товариства опублікованого в часописі «Люд» в Томі № 78 від 1995 р. с. 9-18 автор в загальних рисах прослідковує знакові події в історії організації протягом століття. Малгожата Міхальська в своїй праці «Діяльність етнографічного товариства у Львові в роки Першої світової війни та в міжвоєнний період» висвітлює діяльність організації з 1914 до 1945 року, оминаючи увагою поачтковий період існування організації. Марек Глогер в праці «Люд» – орган Польського етнографічного товариства» характеризує офіційний публічний орган товариства часопис «Люд», аналізує тематику публікацій часопису без деталізації.

Постановка проблеми. На нашу думку, недостатньо акцентовано увагу в історіографії польської педагогічної преси взагалі та етнографічного товариства у Львові зокрема. Саме на шпальтах часописів досліджуваного Товариства піднімалися проблеми етнографічної галузі. Вважаємо необхідним висвітлити в статті повсякденну проблематику артикульовану організацією, представницьким органом етнографів польського народу в перше десятиріччя її існування.

Мета статті – висвітлити видавничу діяльність товариства, як засіб концентрації результатів наукових розвідок членів організації та інструмента популяризації польської культури.

Виклад основного матеріалу. Зрозуміти фундаментальні напрямки діяльності досліджуваного нами Товариства ми можемо шляхом послідовного аналізу тематики опублікованих доробків висвітлених в офіційному часописі організації – «Люд». Так, спостерігаємо на ламах журналу наступні тези: «Відомо, що польський філолог і етнограф Анджей Кухарський (народився 1795 р. в селі Папеже, Пьотркувського повіту, помер в 1862 р. у Варшаві) подорожував слов'янським краєм коштом варшавського освітнього закладу, щоб підготуватися до рівня професора слов'янських мов у Варшавському

університеті. Буваючи кілька разів у Празі, він підтримував тісні стосунки з чеськими вченими того часу, особливо з покійним чехом Ганкою, якому надсилав досить докладні звіти зі своїх подорожей. У цьому листуванні, що нині зберігається в колекції музею, Королівства Чехії, в Празі, серед інших цікавий лист Кухарського від 4 березня 1828 року з Відня, що містить звіт про наукову подорож Словаччиною (Lud, 1896:8). Даний фрагмент відкриває нам перші знання про Товариство, як бачимо Товариство приділяло увагу листування науковців-етнографів, черпаючи інформацію з тогочасних архівів.

Товариство висвітлювало народні звичаї та повір'я, так: «Белемніти, в народі зветься камінчиками перуна, в інших місцях під назвою перуновими стрілами, або пальцями чи диявольськими очами (в Україні), часто використовуються в народі в лікувальних цілях. Морський їжак, (Diadema coronatum), який нерідко трапляється в нашомій природі як копалина, служить людям як лікувальна речовина, на їх думку він допомагає хворому» (Lud, 1896:46). Як бачимо етнографі Товариства намагалися з'ясувати, регіональні особливості народної медицини.

На шпальтах часопису наводилися народні загадки з місцевості Мишльєніце, наведемо декілька прикладів: 1) «Зелений, як луг, білий, як борошно, має хвіст, як мишка. Що це? 2) Чотирьох хлопців гонить, жодного не дожене. Що це? 3) Два стовпи стоять, на цих стовпах стоїть село, в цьому селі стоїть місто, а в цьому місті полиця, а на цій полиці ліс, а в цьому лісі худоба пасеться. Що це? 4). Фіту, Фіту, повна скриня оксамиту. Що це? 5). Батько народжується, а син по світу ходить. Що це?» (Lud, 1896:47). Зогляду на дані загадки, можемо оцінити роботу етнографів організації, безперечно вони були фахівцями в даній галузі, були носіями знань про народну творчість та намагались ввести в науковий дискурс новий матеріал для досліджень.

Входила до наукового кола інтересів членів Товариства і народні легенди, так: «Поблизу Бучача, на північній стороні міста, є невеличке село Рукомиш, яким протікає річка Стрипа. Прямо на березі річки знаходиться православна церква на честь св. Онуфрія, до якої й тепер сходиться в цей торжественний день значна кількість побожних людей як з ближніх, так і з дальніх сторін. Відразу за церквою стоїть величезна скеля, близько 50 сажнів завдовжки і 12 сажнів заввишки. У скелі є велика кількість більших і менших печер, з'єднаних між собою ходами. За місцевою легендою, ці печери тягнуться аж до сусіднього села Пшевлоки. По них пусткали качку з дзвіночком на шиї, бажаючи дізнатися, що з нею буде, і – через деякий час качка з'явилася на річці в Пшевлоці. Іншого разу два священники зайшли в те підпілля, щоб уважніше його оглянути, але зникли там і більше їх ніхто не бачив» (Lud, 1896:61). Даний напрямок роботи членів організації був кропіткий, але надзвичайно корисний. Народні легенди, яка елемент усної народної творчості існував лише в межах конкретного регіону, чи населеного пункту і для введення його в науковий простір етнограмм необхідно було відвідувати конкретні місця та анкетувати місцевих мешканців.

Кілька подробиць з народних вірувань наводить дослідник Шимон Гонет, член Товариства. «На Святвечір, розламавши облатку, беруть шість цибулин і розрізають кожну на дві половинки. Потім з кожної половини знімають верхню червону шкірку, потім виймають середину так, щоб залишилася тільки одна складова частина цибулі» (Lud, 1896:69). Як бачимо, етнограф прослідковує не стандартні традиції святвечора в окремому населеному пункті, нотує, та опубліковує в часописі.

Зверталися в своїх дослідженнях до філософських понять в розумінні польського народу. Так: «Скажіть, люди, де вам шукати правди? Вже правди немає, вже прада померла, немає в усій Європі, ні в панів, ні в простих селян. Їду до Шльонська, до німця, до Пруса: Та сама «спокуса», і тут (Lud, 1896:71). Як бачимо народні рефлексії на тему об'єктивної реальності, що не залежить від спостерігача чи суб'єктивного сприйняття була також об'єктом краєзнавчих досліджень досліджуваної нами організації.

Стефан Трухли дає опис: «Подгалляни та Підгалля. (Польські гуралі татранські). Трухли був причетний до розробки відкритих покладів вугілля в Ораві біля Татр, через що він мав нагоду познайомитися з частиною Підгалля на річці Чорний Дунаєць та долиною Косціцовіска» (Lud, 1896:86). Опис повністю відобразив географічні особливості всього Підгалля, завдяки відображенні твору

автора в етнографічному віснику часопису залишився на завжди доступний в якості джерела для досліджень сучасних етнографів, істориків, географів, краєзнавців.

Зверталися в своїх дослідженнях етнографі-краєзнавці і до тематики дистанційного впливу з корисною метою в народних віруваннях поляків. Так: «Злий вплив очей однієї людини на іншу називається пристритом, і цей вплив проявляється найчастіше головним боєм. У народі є свій спосіб зцілення від цього болю, який вони називають «скасуванням чар». Відомо два способи: один з них довший, з ним більше обрядів, інший – скорочений. Виконання чар за першим способом полягає в наступному: у кого раптово заболіла голова в дорозі або на роботі, прийшовши додому, промовляє: «Голова болить, хтось мене тріснув, розвійте мій чар!» Тоді хтось із домочадців наливає повну склянку води, запалює свічку, бере від скоринки хліба три шматочки витягує з віника довгий тонкий прутик і кладе все на стіл. Ліки готують. У лівій руці тримають березовий прутик, зірваний з віника, і спалюють у полум'ї свічки; коли частина обвуглена, але не згоріла до попелу і ще горить, то вугілля, яке світиться правою рукою над водою в склянці, скидають, а коли воно падає у воду, над ним роблять три хрести, промовляючи: «В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа» (не треба говорити амінь), потім: «Один мене полонив, троє мені відповість: Бог Отець, Син Божий, Святий. Дух» (Lud, 1896:338). Дані народні традиції, на нашу думку були синтезом язичницьких вірувань дохристиянської доби, які вкорінилися в народному житті і християнського віровчення. З тексту народних заговорів чітко проглядаємо, сентенції характерні для християнських молитов в поєднанні з народними рецептами приготування ліків від абстрактного поняття – пристіт.

Розглянемо і етнографічну розвідку членів Товариства району населеного пункту Андріохова. «1. У кого другий палець на нозі довший за перший, а отже, найдовший з усіх пальців, той буде вдівцем чи вдовою. 2. На день Святої Люції (13 грудня) не можна дарувати нічого з будинку, навіть найкращому другу. У народі в цей день кажуть: «Якби ми вам дали, ви б у нас все забрали». Іншими словами, «цілий рік витрати були б усі, а доходу вдома не було б». 3. Якщо треба комусь щось заплатити або взагалі щось дати, то це треба робити тільки в суботу, або в інший день тижня, але ні в якому разі не в понеділок, інакше залишаться витрати на весь тиждень (Lud, 1896:339). 4. Коли на св. Михайла гримить (29 вересня), є надія, що осінь буде довгою і сухою. 5. Якщо сірник трясеться або коли він горить, то

це безпомилкова ознака того, що до 3 днів влітку слід чекати грози, а взимку – сильного морозу (Lud, 1896:340). Даний фрагмент якнайкраще характеризує нам вірування польського народу в взаємозв'язок фізичних особливостей людини і його майбутнього, вурвань в зв'язок передачі грошей в певний день на майбутні прибутки сім'ї.

За словами пана Ліцького етнографа, члена організації, «сучасний народ» – це «феномен, що складається» з двох елементів, а саме психологічного та соціального (соціально-економічного та політичного напрямку). «Перший виражається в певній сумі ідей і образів, які поділяють ціла група індивідів, які складають національність, певну суму почуттів і волі, що виявляють силу, наприклад, у бажанні жити разом; соціальної особистості, її колективного я. Через другий елемент цей принцип відокремлюється, ця психічна особистість одягає тіло, входить у сферу соціальних інститутів» (Lud, 1896:343). Таким чином, аналізували члени організації абстрактне поняття народ, шукаючи його фундаментальні засади, шукаючи його структури, намагалися виокремити його елементи для повноцінного усвідомлення. В наш час подібні дослідження є складовою історичної психології сфери психології, яка досліджує розвиток психології у соціально-історичному контексті. Вивчає історіогенез психіки у процесі становлення народів, соціальних станів та цивілізації загалом.

У рукописі «№ 739» Закладу родина Оссолінських можемо прочитати наступну рекомендацію для лікування дітей: «два фіалкових кореня, в ринському або охланському вині добре розмявши, дай діточку попотіти; з божою ласкою допоможе». Як бачимо народна медицина була одним із провідних напрямків досліджень польських етнографів, саме лікарські рослини в поєднанні з християнською вірою, на думку народних знахарів були вірним засобом боротьби із хворобами.

Піднімали члени організації в своїх дослідженнях етнографічну джерельну базу, так у періодичному виданні, яке видавав Ф. С. Дмоховський у Варшаві під назвою «Rozmaitości literackie» (з року 1827, с. 379-380) знаходимо наступні рядки «Мошєк Нафталович з села Бедашка, келецького повіту хворий на так звану «велику хворобу» – пригадував, що якийсь чоловік порадив йому, що людська кров є надійними ліками від хвороб» (Lud, 1899:89). Дані етнографічні згадки були підняті з архіву членами організації і опубліковані у віснику. Таким чином залучення матеріалів з архівів польської преси був також вектором досліджень членів організації.

«Tableau des origines et de l'evolution de la famille et de la propriete» виданій в Стокгольму.

Книга проф. Ковалевського, про яку я збираюся говорити, – це збірка читань про родину та майно автора в Стокгольмі. Ковалевський широко відомий як старанний дослідник у галузі порівняльного правознавства, соціології та етнографії, автор багатьох дуже цінних праць у цих галузях. Нинішня книжка – перекладена кількома мовами, а незабаром буде видана польською – є короткою книжкою етнографічних фактів і критикою існуючих теорій про сім'ю та власність, і заслуговує на увагу також тому, що цитує багато фактів із життя слов'ян» (Lud, 1899:91). Таку думку висловили представники Товариства про працю знаного дослідника-етнографа, присвячену історії цивільного права на польських землях, юридичним аспектам побуту польського народу.

Проводили члени Товариства і огляд етнографічних видань, так охарактеризували працю Владислава Сарни – «Опис Кросненського повіту з точки зору географії та історії» виданій в Перемишлі, в друкарні Юзефа Штифи в 1898 р. «Книга має практичне призначення, тобто має бути порадицею для народних учителів Кросненського повіту при викладанні географії ретроспективним методом» (Lud, 1899:93). Отже, дана праця є рідкісним твором який на думку членів Товариства які відшукали дану книгу і оприлюднили бути методичним посібником для викладання історії та географії регіону. Безперечно, подібні розвідки з метою донесення праць до загалу фахівців, була необхідним вектором роботи польських етнографів.

Для більш детального дослідження діяльності Товариства підключемо до спектру діяльності організації і адміністративну роботу. Так, на засідання Правління Товариства, що відбулося 28 грудня 1898 р. проф. д-р. Дибовський, Равіта-Гавронський, д-р Горжицький, Ігнатович, д-р Крчек, д-р Еліаш Радзіковський. Головував на засіданні голова Товариства проф. д-р. А. Калина.

Порядок денний виглядав наступним чином, було прийнято 1) 9 нових членів; 2) Постановлено видрукувати анкету п. Косковського «Про харчування сільського люду» 3) Затверджено відділ Товариства в Кракові під головуванням п. Швентка р. 4) Ухвалено висловити подяку п. Большунковському з Києва за дар для етнографічного музею Товариства 5) Ухвалено висловити подяку п. Гавронському за надану музею етнографічну колекцію 6) Постановлено провести наступні Загальні збори в середині січня 1899 р. 7) Перший номер «Люду» за 1899 р. було вирішено надрукувати накладом в 600 примірників (Lud, 1899:97). Як можемо прослідкувати до кола питань які піднімалися на зборах організацій були поточні

питання пов'язані із розширенням організації, публікації матеріалів та комунікацією із меценатами.

9 січня 1899 р. відбулося сьоме засідання Правління Товариства у складі: Равіта-Гавронський, д-р Горчинський, п. Ігнатович, д-р Крчек. Голував на засіданні проф. д-р А. Калина. До розглянутого на засіданні кола питань було віднесено наступні позиції: 1) голова Товариства оголосив листа від пана Болсуновського з подякою за призначення його членом-кореспондентом Товариства 2) прийнято 2 нових членів 3) голова Товариства представив зразки народних орнаментів, отримані організацією, також пригадав, що Анна Потоцька звернулася до Товариства з пропозицією, щоб Товариство видало у великій кількості зібрані нею зразки народної орнаментики. З цього приводу прийняті наступні рішення: а) правління за згодою з паном Тшемеським подасть до Правління кошторис цинкографічного видавництва вже отриманих та очікуваних зразків. б) правління призначає з числа членів Товариства експертну комісію для оцінки отриманих зразків призначених для подальшого видавництва в) з огляду на важливість видавництва для крайової промисловості Товариство подасть заявку на отримання субсидії від національної промислової комісії 4) призначено наступні Загальні збори Товариства провести 18 січня 1899 р. 5) постановлено передати п. Ребчинському управління етнографічним музеєм на цілий 1899 р. б) на прохання казначейства Товариства викреслено 20 членів, які мали недоїмку за дворічний період перед Товариством (Lud, 1899:98). Даний відомості характеризують нам збори Товариства, як перманентне явище, котре мало на меті вирішення питань практичної площини.

Звернемось до питань піднятих на п'ятих чергових Загальних зборах Етнологічного (людознавчого) Товариства відбулися 18 січня 1899 року у залі ратуші Львова. Головував на засіданні Товариства в проф., д-р. Калина, протоколював секретар Товариства д-р. К. Й. Горжицький. Професор Калина, відкриваючи сесію узагальнив діяльність Товариства. Товариство, на думку професора, розвивається швидше й краще, а саме: л) в чисто науковому напрямі – регулярним виданням часопису «Люд». Цей часопис, як зауважив доповідач «вже на вершині етнологічних журналів» (Lud, 1899:99).

Секретар Товариства д-р. К. Й. Горжицький зачитав звіт про діяльність Правління за минулий рік. «Товариство успішно розвивається, можемо очікувати найкращих результатів найближчим часом. Кількість членів сьогодні сягає 400 і систематично зростає з кожним роком на 13%. Також фонди Товариства швидко зростають. Цьому

сприяє регулярні членські внески та субвенції. У 1898 році ми мали 500 зл. субвенції по 200 зл. від Сейму і Ради міста Львова та 100 зл. з ощадбанку у м. Львові». Скарбник пан Болл, додатково зауважив що бюджет організації є бездефіцитним, з надлишком каси в сумі 157 зл.; загальна вартість майна разом з готівкою, становить 3103 зл. (Lud, 1899:99). Як можемо простежити, бюджет організації складався як із приватних внесків членів організації так і з державних та комунальних коштів, дефіцит коштів відсутній.

Бібліотекар Товариства д-р. Крчек на засіданні організації озвучив значне збільшення журналів у бібліотеці Товариства. «Сьогодні ми маємо 505 томів фольклорних творів. На замовлення п. Ігнатовича в часописі «Люд» було надруковано каталог періодичних видань і прийнято до затвердження звіт бібліотекаря» (Lud, 1899:106).

Список дарів до бібліотеки Товариства: 1) Ян Віторт надав свою працю: «Нариси первинного права», Варшава 1899 р. 2) Праця д-р Я. Поливки «Magiosnikut i nevijat usenik», Софія, Болгарія 1898 р. 3) Праця «Rozpravu filologicke venovane Janu Gebauerovi», Прага, 1898 р. 3). Тадеуш Куделка «Наші хліборобські гуртки», Краків, 1899 р. 4) Праця д-р. Зібрта: Література Культурно-історична та Етнографічна» 1897-1898 рр., Прага, 1898 р. (Lud, 1899:108).

До практики Товариства слід віднести публічні дискусії, які тривали на шпальтах часопису журналу. Так, розглянемо відповідь пану Л. Млинеку: «У томі IV, випуску 3, на сторінках 329-335 «Люду» опублікована рецензія п. Л. Млинека про мою працю: «Lud Nadrabski», що примушує мене до цієї відповіді. Щодо моєї «незграбність в організації роботи», це заперечення надто гнучке, я залишаю його без відповіді, тим більше, що рекомендований кимось іншим, а отже, в даному випадку паном рецензентом, міг би не сподобатися іншим» (Lud, 1899:109). Як бачимо публічна наукова дискусія завдяки існуванню етнографічного журналу мала постійну перманентну платформу.

Досліджували члени організації і актуальні на той час питання. Так, саме землі Боснії були найновішими землями інкорпорованими до Австро-Угорської держави, в склад якої входили і землі Галичини, на яких функціонувало досліджуване нами Товариство. Так, : «Різноманітне за конфесіями населення Боснії і Герцеговини однорідне за своїм походженням, є відгалуженням великого слов'янського племені, яке під впливом певних умов було умов було кристалізовано з турків, сербів і католиків. Різниця вірувань чітко відбивається

на звичаях побутових і з кожним днем стає все більшою. Політична ситуація в Боснії не дозволяла розвивати етнографічні дослідження до 1880 року» (Lud, 1899:145). Як бачимо, науковці констатують, після окупації монархією Габсбургів боснійських земель, галичанські науковці-етнографісти розпочали свої розвідки, активізували свої дослідження.

Рідкісною є згадка про публікацію у рукописі «Даріуш» Пилипа Орлика, військового писаря Яна Мазепи, гетьмана України. Витяг із «Даріуша», за рік 1727 інформує нас: «4 липня після заходу сонця місцеві люди запалюють вогні на вулицях через які вони стрибали та співали (в Салоніках) і це відбувається на наступний день, після народження св. Івана Хрестителя» (Lud, 1899:184). Отже, Пилип Орлик мав власні публікації, досліджував побут жителів північної Греції. В свою чергу дані етнографічні розвідки Орлика знайшли своє відображення в науковій діяльності досліджуваного нами Товариства, були відомі членами організації, аналізувались ними.

Перше засідання Правління соціально-гуманітарних наук на 1899 рік відбулося 28 січня, в залі ботанічного інституту при університеті. На засіданні були присутні д-р. Горжицький, д-р. Лецевський, п. Солеский та проф. Солтис. Головував на засіданні очільник Товариства д-р. А. Калина. На порядку денному були підняті наступні питання: 1) Голова Товариства познайомив нових членів Правління з перебігом справ Товариства, 2) Кооптовано до складу Правління пана Яна Велиховського та Станіслава Здзярського, 3) Були переобрані на своїх посадах секретар д-р. Горжицький, скарбник п. Пал, бібліотекар д-р. Крчек, адміністратором часопису «Луд» довірили пану Велиховському, 4) Редакцію «Луду» зберегли в теперішньому складі, тільки на місці пп. Касперовича, Захаревича і пані Вольської були

обрані п. Рибовський, Сокальський, Солеский і Здзярський, 5) Відповідно до цього подання було обрано комісію для тимчасових читань, до складу якої вони були включені поруч з головою Ради. та голови окремих Відділів рр. проф. Густович, проф. Млинек, реж. Роттер та пан Юзеф Шнайдер. Делегатом Товариства був також призначений П. Шлайдер, 6). Голова Товариства представив кошторис видавництва (Lud, 1899:203). Отже, протягом 1899 року, засідання організації відбувалися на регулярній основі і до кола питань піднятих для обговорення були буденні питання адміністративного характеру від прийняття нових членів до затвердження кошторисів та змін складу Правління.

Висновки. «Люд» – один із найстаріших європейських етнографічних журналів, який з невеликими перервами виходить донині. Часопис пережив розпад Австро-Угорської імперії, дві світові війни та три зміни польської державності.

У ті роки журнал вів постійні розділи: збірки матеріалів етнографічних, звіти з засідань, справи організації.

З плином часу етнографічне товариство у Львові з інституції суто суспільного характеру, що об'єднувало членів різного походження та з різним рівнем освіти, воно перетворилося на наукове товариство академічного характеру, що зосереджувалось передусім на виданні періодичного видання «Люд» – своєрідного прожектору, який підсвічував не відомі широкому загалу читачів народні традиції, звичаї польського сільського населення Галичини.

На перетворення організації в академічну структуру, безсумнівно, вплинуло більш широке залучення співробітників університетів, особливо Кракова та Львова, а також розвиток нових університетських і музейних етнологічних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 8.
2. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 46.
3. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 47.
4. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 61.
5. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 69.
6. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 71.
7. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 86.
8. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 338.
9. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 339.
10. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 340.
11. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, rocznik drugi 1896, c. 343.
12. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 89.
13. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 91.
14. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 93.
15. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 97.
16. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 98.

-
17. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 99.
  18. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 99.
  19. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 106.
  20. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 108.
  21. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 109.
  22. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 145.
  23. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 184.
  24. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie, Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 203.

REFERENCES

1. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 8 [in Polish]
2. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 46 [in Polish]
3. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 47 [in Polish]
4. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 61 [in Polish]
5. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 69 [in Polish]
6. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 71 [in Polish]
7. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 86 [in Polish]
8. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 338 [in Polish]
9. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 339 [in Polish]
10. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 340 [in Polish]
11. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], rocznik drugi 1896, c. 343 [in Polish]
12. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 89 [in Polish]
13. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 91 [in Polish]
14. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 93 [in Polish]
15. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 97 [in Polish]
16. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 98 [in Polish]
17. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 99 [in Polish]
18. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 99 [in Polish]
19. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 106 [in Polish]
20. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 108 [in Polish]
21. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 109 [in Polish]
22. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 145 [in Polish]
23. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 184 [in Polish]
24. Lud, organ Towarzystwa Ludoznawczego we Lwowie [Lud, the organ of the Lviv Society of Ethnography], Tom. 5, Zeszyt 1, 1899, c. 203 [in Polish]